

som omgiva densamma och prästgården. Vid den nedgående sol, som nu mellan regnskyarna kastade milda blickar över denna trakt, var utsikten dubbelt skön ur de skuggor som betäckte oss och harmoniskt skönt blänkte därvid kyrkans blytak med ett lent sken. Regnet hade ökat friskheten i hela nejdens utseende. Stillhet utbredde sig överallt och hela naturen tycktes lugn emottaga nattens svalka.

Trakten är härifrån merendels fruktbar och därigenom täck. Den är ej heller kal utan bär ofta strödda bokar, ekar och små lundar av detta vackra trädslag.

En kort presentation av de tre reseskildrarna kan avslutning vara på sin plats.

Erik Gustaf Geijer vet alla vem det var: skald, tänkare, historiker, tonsättare. Han var född 1783, professor i historia i Uppsala 1817—46 och dog 1847.

Adolf Törneros föddes 1794 och dog redan 1839. Efter att i flera år ha upprätthållit professuren estetik i Uppsala blev han året före sin död professor där i latin. Om honom heter det i en runa att han var "vitter, musikalisk och lärd, lika berömd för sin eleganta garderob som för sin spirituella konversation".

Jonas Carl Linnerhielm föddes 1758 på Elleholm i Blekinge, blev efter studier vid Lunds universitet ämbetsman i Stockholm men övertog 1796 faderns egendom Ebbetorp i närheten av Kalmar. År 1809 utnämndes han till riksheraldiker. Till eftervärlden har Linnerhielm, som var en skicklig tecknare, gått som just reseskildrare: i tre delar utgav han sina resor genom Sverige. Han dog 1829.

Erik Bodman

En trollsten i Södra Rörum

Våra förfäder trodde på en mångfald av naturväsen, en del voro vänligt sinnade mot människorna, men kunde också, om de blevo retade för något, ställa sig fiendliga och på olika sätt söka skada dem. Därför använde våra förfäder olika medel för att skydda sig mot de naturväsen, som ville skada dem. I vanliga fall vände man sig med sina bekymmer till någon klok gubbe och fick av honom råd, hur man skulle gå till väga för att skydda sig och sin egendom. Bland de olika sätt på vilka man sökte värna hus och hem var att i husets grund eller väggar inmura s. k. trollstenar. Det är därför ej ovanligt, att man vid rivning av gamla hus ute på landsbygden i grunden eller väggarna finner en inmurad grönstensyxia eller en flintyxia, ja, t. o. m. har fynd gjorts av en spjutspets av järn. Även stenar, som man fann ute i naturen och som voro rundslipade samt hade mindre skålgropar eller rent av små hål genom stenen, ansågs kunna skydda mot naturväsendens onda anslag. I de flesta fall ha ej dessa vanligen små stenar blivit tillvaratagna vid husrivningen, kanske av okunighet, men alltid har det funnits någon påpasslig "rivare", som haft vetskap om folktron och sett efter samt tillvaratagit dylika stenar.

Då jag och min barndoms lekkamrat numera välbeställd lantbrukaren Anton Nilsson i Hagstad så där

omkring 1905 gick barfota nere i den lilla ån, som flyter genom Södra Rörums kyrkoby, och plockade upp färggranna stenar eller rent av fiskade s. k. elritsor med av oss själva tillverkade metkrokar av en knappnål, så kom vi att lägga märke till en ganska stor sten nere i ån vid det s. k. möllefallet. Stenen hade några för oss mystiska bokstäver. Där stod I E S V S och under S N. Vi talade naturligtvis om vår upptäckt hemma, och Antons fader, arrendatorn av prästgården Nils Persson och en broder till Anton numera f. kommunalordf. Per Nilsson i Ekastorp, tog en dag upp stenen från möllefallet och lade den på åvallen.

Nils Persson, som var en i gamla förhållanden hemmastadd man, talade så om för oss, att vid möllefallet hade i gångna tider legat en skvaltkvarn eller skvatta, som de vanligen kallades, och att den ägts av lantbrukaren på nr. 4 i Södra Rörum. Någon gång på 1600 eller 1700-talet har ägaren av skvattan för att skydda denna och den säd han där malde lagt ut stenen i åns lilla vattenfall, efter att ha i stenen inhuggit ett namn som otygen fruktade. Texten var Jesus, och så initialerna till skvattans ägare. De naturväsen han i detta fall ville skydda sig och sin skvatta mot var näcken, bäckhästen, åmannen eller bäckamannen, skogsmannen och skogsnuvan (skosnuan) m. fl. Att trollstenen här fick sin plats fritt liggande i fallet framför skvattan, och ej blev lagd i grunden, ovandelen av en skvatta brukade utgöras av bräder, har kanske varit en klok gubbes råd, och skulle det så vara därför att det gällde en byggnad ute i ån över ett fall?

Någon gång på slutet av 1930-talet, då ägaren till nr. 4 i Södra Rörum, Nils Persson, sålde sitt lantbruk och flyttade till en villa i norra delen av kyrkoby, tog han trollstenen med dit och placerade den i trädgården vid den lilla bäcken, som utgjorde gräns för tomten i söder. Fotografiet av stenen tog jag år 1947.

Hilding Thorbert.